

Секція: Економіка підприємства та корпоративне управління:
сучасні трансформаційні процеси

Власенко Д.О.
завідувач кафедри економіки і управління
Конотопський інститут Сумського державного університету
м.Конотоп, Україна

ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ КРИЗОВИХ ЯВИЩ НА ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Слід зазначити, що в заходах по профілактиці банкрутства особливо на ранніх стадіях його діагностики, автотранспортне підприємство (АТП) може розраховувати тільки на внутрішні фінансові можливості.

В Україні у зв'язку з дефіцитом фінансових ресурсів у держави відсутня комплексна система централізованої фінансової підтримки неплатоспроможних підприємств. Вона може бути здійснена в двох формах:

- пряма підтримка – незворотне та зворотне фінансування (у формі бюджетних позичок) з державного, регіонального та місцевого бюджетів, забезпечення гарантій приватним інвесторам тощо.
- непряма підтримка – система пільг, передбачених законодавством про банкрутство; мораторій на задоволення вимог кредиторів у період зовнішнього управління неплатоспроможним підприємством; порядок нарахування пені та штрафів у період реструктуризації заборгованості перед бюджетом та ін [3, с.178].

Ефективне та грамотне використання внутрішніх фінансових механізмів (можливостей) на АТП може не тільки зняти ризик настання банкрутства, але й прискорити темпи економічного розвитку.

У комплексі всі внутрішні механізми виходу підприємства із кризової ситуації можна розділити на три блоки: оперативні, тактичні, стратегічні [2, с.132].

Як правило, оперативні механізми являють собою в короткостроковий період часу мінімізацію несприятливого фінансового розвитку та позбавлені будь-яких наступальних управлінських рішень.

Основним змістом оперативного механізму виходу зі стану банкрутства є забезпечення збалансованості грошових активів і короткострокових фінансових зобов'язань підприємства, що досягається різними методами залежно від умов реального фінансового

стану підприємства. Результатом ефективного застосування даного механізму є усунення поточної неплатоспроможності підприємства.

Тактичний механізм являє собою систему заходів, спрямованих на досягнення точки фінансової рівноваги підприємства у майбутньому періоді. У спрощеному вигляді модель фінансової рівноваги підприємства може бути охарактеризована в такий спосіб: джерела формування власних фінансових ресурсів підприємства дорівнюють необхідному обсягу їх споживання. Але слід зазначити, що які б заходи не ухвалювалися підприємством для виходу з несприятливої ситуації, вони повинні бути спрямовані на збільшення джерел формування власних ресурсів підприємства або на зменшення протилежної частини – обсягу їх споживання. Такі заходи повинні привести до того, що перша складова повинна бути більше другої. В залежності від того у якій мірі підприємство зможе забезпечити цей позитивний розрив, тим швидше воно досягне точки фінансової рівноваги в процесі виходу зі стану банкрутства. Результатом ефективного застосування даного механізму є вихід підприємства в стан фінансової стабільності та досягнення показниками фінансової структури капіталу нормального рівня.

Стратегічний механізм виходу зі стану банкрутства – система заходів, спрямованих на підтримку досягнутої фінансової рівноваги підприємства в довгостроковій перспективі. Він базується на використанні моделі стійкого економічного зростання підприємства, яке забезпечується основними параметрами його фінансової стратегії. Існують різні моделі стійкого економічного зростання. Найбільше просто вона представлена в роботі [1, с.42]. Суть моделі полягає в розрахунках можливого темпу приросту обсягу реалізації продукції, що не порушує фінансову рівновагу підприємства. Розраховується шляхом множення чотирьох показників, досягнутих при рівноважному його стані на попередньому етапі: коефіцієнтів рентабельності реалізації продукції; капіталізації чистого прибутку; левериджу активів і оборотності активів. Будь-яке відхилення від оптимального значення (базові параметри фінансової стратегії) буде вимагати додаткового залучення фінансових ресурсів (порушуючи фінансову рівновагу) або генерувати додатковий обсяг цих ресурсів, не забезпечуючи ефективного їх використання в операційному процесі. Таким чином, модель дозволяє закріпити досягнуте на попередньому етапі фінансову рівновагу в довгостроковій перспективі його економічного розвитку. Результат ефективного застосування – прискорення темпів стійкого економічного зростання підприємства, що забезпечує відповідне зростання його ринкової вартості в довгостроковій перспективі.

На основі описаних вище механізмів можна сформулювати комплексний механізм виходу АТП зі стану банкрутства, в який буде входити комплекс заходів, спрямованих на відновлення платоспроможності підприємства. Строки його здійснення для підприємства

вкрай обмежені, адже резервних фондів у нього вже, як правило, немає, а фінансові вливання ззовні виключені.

Сутність такого комплексного механізму виходу АТП зі стану банкрутства полягає в маневрі коштами для заповнення розриву між їх витратами та надходженням. Маневр здійснюється як уже з отриманими й матеріалізованими в активах підприємства коштами, так і з тими, що можуть бути отримані, якщо підприємство переживе кризу.

Вихід із кризової ситуації може бути знайдений шляхом:

- збільшення надходжень коштів (максимізацією);
- зменшення потреби в обігових коштах (економією).

В якості висновку слід зазначити, що неможливо розробити єдиний комплексний механізм виходу із кризової ситуації для будь-якого підприємства, оскільки в силу слабкості своїх виробничих потужностей деякі підприємства (особливо дрібні та середні АТП) не можуть здійснювати запропоновані заходи. У таких умовах вони змушені шукати інші способи та методи фінансового оздоровлення або будуть піддаватись судовим і позасудовим антикризовим процедурам. Розробка конкретних заходів щодо виходу підприємства із передбанкрутного стану повинна бути індивідуальною.

Література:

1. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: Учебный курс. – Киев: Ника-Центр, Эльга. 2002. – 528 с.
2. Канарчук В.Є. Організація виробничих процесів на транспорті в ринкових умовах / Канарчук В.Є., Лудченко О.А., Барилевич Л.П., Бойко Г.Ф., Козак Л.С., Примак Т.О. – К.:Логос, 1996. – 348с.
3. Ковалев В.В. Финансовый анализ / Ковалев В.В. — М.: Финансы и статистика, 1998. - 512 с.

Власенко, Д.О. Шляхи подолання кризових явищ на транспортних підприємствах [Текст] / Д.О. Власенко // Економіка та підприємництво: формування інноваційних моделей розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (7-8 червня 2013 р., м.Херсон). - Херсон: ВД "Гельветика", 2013. - С. 68-70.